

Historik na scestí. Václav Hauff (1906–1963)

ONDŘEJ HLADÍK

Složité dějinné období, k nimž bezpochyby patřila i léta Protektorátu Čechy a Morava, stavěla občany českých zemí před zásadní otázku: Jak čelit nastalé situaci? Zohlednit morální hodnoty, nebo spíše hledat způsob, jak přežít? A pokud to představovalo dilema pro „obyčejné“ lidi, intelektuály tento problém zasáhl dvojnásob. Uvědomovali si totiž, že jejich činy mohou být vzorem pro ostatní. Je proto zřejmé, že univerzitně vzdělaní historici byli v tomto ohledu obzvláště exponovanou skupinou.

Každý hledal vlastní cestu a jako příklad lze uvést postoje dvou velikanů meziválečné historiografie. Prvním byl Kamil Krofta. Tento univerzitní profesor a ministr zahraničí v letech 1936–1938 se zapojil do protinacistického odboje. Od roku 1944 byl spolu s dalšími členy skupiny Přípravného národního revolučního výboru vězněn, což ho poznamenalo natolik, že zemřel krátce po osvobození, 16. srpna 1945.

Druhým příkladem toho, jak se mohl historik k okupaci postavit, byl neméně známý Josef Šusta. Ten naopak za války zastával veřejné funkce a pod vlivem ministra školství a lidové osvěty Emanuela Moravce vystupoval jako stoupenec německé věci. Jeho pragmatické postoje, sloužící především k tomu, aby se udržela kontinuita a vysoká úroveň českého vědeckého a kulturního života, tedy spolupráce s politickými špičkami protektorátu, mu však po válce přinesly nepochopení a obvinění z kolaborace. Zdeptán proto 27. května 1945 spáchal sebevraždu skokem do Vltavy.

Zcela jinou cestu než oba jmenovaní zvolil regionální historik Václav Hauff. Ten si vybral asi nejkontroverznější způsob přežití doby okupace. Následující řádky přibližují

Kamil Krofta (17. 6. 1876 – 16. 8. 1945) pokračoval po gymnáziu v Plzni ve studiu na Filozofické fakultě Karlovo-Ferdinandovy univerzity v Praze a Institutu für Österreichische Geschichtsforschung ve Vídni. Doktorem filozofie byl promován v Praze v roce 1898, o rok později ukončil i vídeňská studia. Působil pak ve Vatikánu, kde připravoval k vydání bohemika – papežské listiny z let 1378–1404. V letech 1901–1911 pracoval v Zemském archivu, roku 1904 byl jmenován dopisujícím členem České akademie pro vědy, slovesnost a umění a v následujícím roce se habilitoval na pražské české univerzitě. V roce 1911 byl jmenován mimořádným profesorem rakouských dějin, v roce 1919 pak řádným profesorem československých dějin, ale již od roku 1920 působil jako vyslanec ČSR v Italském království a u Svatého stolce. V lednu 1922 se stal vyslancem ve Vídni, od roku 1925 zastával stejnou funkci v Berlíně. Po návratu na Ministerstvo zahraničních věcí v roce 1927 působil v různých funkcích, od roku 1936 jako ministr. V roce 1938 abdikoval a věnoval se pak vědecké práci.

Foto: volné dílo

jeho život a pokoušejí se osvětlit jeho kroky, jimiž bohužel velmi uškodil našemu protinacistickému odboji.

Mládí, studentská léta a svatba

Václav Hauff se narodil 27. března 1906 v Hradci Králové. Jeho otec Augustýn pracoval jako správce věznic

tamtéž, později působil v Náchodě a ve funkci správce soudní kanceláře v Praze. Matka Berta (Adalbertina), rozená Fárová, pocházela ze Sedlce (Sedlec-Prčice, okr. Příbram) a starala se o domácnost. Měl ještě dva bratry, Jiřího (zemřel v létě 1945) a Vojtěcha, který si zvolil dráhu pedagoga. Dětství prožil Václav Hauff

v Náchodě, kde navštěvoval obecnou školu.¹ Řadil se mezi vzorné žáky, což dokazují i jeho vysvědčení se samými jedničkami.² K vynikajícím studentům patřil i na náchodském reálném gymnáziu. I když se poněkud potýkal s matematikou, geometrií a tělocvikem, byl jeho prospěch celkově hodnocen jako „výborný“.³ Maturitní zkoušku složil v roce 1925 bez větších obtíží. Již v dětství získal silný vztah k rodišti své matky, protože do Sedlce pravidelně v létě jezdil. Tehdy ovšem ještě netušil, jak významnou roli v jeho životě toto město sehraje.

V době, kdy Václav Hauft dokončoval gymnaziální studia, se rodina přestěhovala do Prahy a od roku 1926 bydlela na Cibulce v Košířích.⁴ Po maturitě nastoupil na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, ale medicína ho nejspíš nezaujala, protože po

Josef Šusta (19. 2. 1874 – 27. 5. 1945) pokračoval po studiích v Českých Budějovicích, Praze a Vídní studijním pobytem v Itálii (Rakouský historický ústav v Římě). Od roku 1910 byl profesorem všeobecných dějin Univerzity Karlovy, od roku 1916 děkanem filozofické fakulty, v letech 1939 až 1945 zastával funkci prezidenta České akademie věd a umění. Habilitoval se prací *Pius IV. Před pontifikátem a na začátku pontifikátu*. Roku 1934 získal francouzský řád Komtura Čestné legie. V letech 1920–1921 působil v úřednické vládě Jana Černého jako ministr školství a stranou nenechával ani kulturní a politický život. V meziválečných letech patřil mezi přátele T. G. Masaryka a Karla Čapka.
Foto: Volné dílo

dvou semestrech přešel na filozofickou fakultu, kde si zvolil obory historie a zeměpis.⁵ Stal se žákem profesora Josefa Pekaře (1870–1937), který jej ovlivnil nejen profesně. Zapůsobily na něho politické postoje studenty uznávaného pedagoga, který se netajil sympatiemi ke krajní pravici a na podzim roku 1928 byl zvolen do rady starších Svazu slovanských fašistů, jenž vznikl jako opozice k Národní obci fašistické.⁶ Pod jeho vlivem vstoupil Hauft do konzervativně nacionálního Svazu slovanské mládeže.⁷ Jak dlouho působil v profašistických spolcích, se přesně zjistit nepodařilo, dostupné dokumenty však naznačují, že šlo o epizodu spojenou právě s léty univerzitních studií.

Mimo seminář profesora Pekaře navštěvoval Václav Hauft i řadu jiných přednášek z historie, zeměpisu a dal-

ší, což prozrazuje, že přinejmenším uvažoval o kariéře pedagoga. Mezi jeho vyučujícími nalezneme řadu významných odborníků. Lze uvést například Josefa Šustu (Evropa v době osvícenské), Josefa Vítězslava Šimáka (Čechy a Morava v době renesanční) či Kamila Kroftu (Česká ústava v době předbělohorské). Geografii pak zastupoval Václav Švambers (Kolonie evropských států, Jižní Amerika) a z pedagogiky se objevují předměty jako Organizace školství u nás i v cizině (Otakar Kádner, přednosta Školy vysokých studií pedagogických) či Školní hygiena (Josef Čančík). Coby budoucí historik neopominul Hauft ani základy archivního vzdělání, které načerpal u těch nejpovolanějších – Václava Vojtíška (O archivnictví zvláště československém) a Gustava Friedricha (Dějiny zkratk v starých rukopisech).⁸

Josef Pekař

Foto: volné dílo

- 1 Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), f. Ústředna Státní bezpečnosti (dále jen 305), sign. 305-652-4, životopis V. Haufta ze 7. 9. 1945.
- 2 Tamtéž, sb. Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy MV (dále jen V-MV), vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, vysvědčení V. Haufta z obecné školy v Náchodě.
- 3 Tamtéž, vysvědčení V. Haufta ze Státního reálného gymnázia v Náchodě.
- 4 NA, f. Policejní ředitelství Praha – bytové přihlášky, Hauft Václav, nar. 1906. Více také tamtéž, f. Policejní ředitelství II – všeobecná spisovna, k. 2950, sign. H 1054/3 Hauft Václav.
- 5 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, životopis V. Haufta ze 7. 9. 1945.
- 6 PASÁK, Tomáš: *Český fašismus 1922–1945 a kolaborace 1939–1945*. Praha, Praha 1999, s. 93.
- 7 NA, f. Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze, k. 58, sign. 207-58-11/4, seznam členů Svazu slovanské mládeže.
- 8 Archiv Univerzity Karlovy, f. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Katalog posluchačů FF UK 1926–1931, inv. č. 170–192.

V semináři vedeném Josefem Pekařem napsal Václav Hauff velmi dobře hodnocenou absolventskou práci *Erečtní akta náboženská ve 14. a 15. století*, kterou profesor Pekař *pocitil dvoustránkovým pochvalným posudkem*.⁹ Studia řádně ukončil v roce 1931 s tím, že se bude připravovat na rigorózní zkoušku, současně však hledal příhodné zaměstnání. Přijal proto místo vychovatele synů hraběte Schönborna v Koutu na Šumavě, od čehož si sliboval i možnost dalšího sebevzdělávání.¹⁰ Na jihozápadě Čech však oproti původním očekáváním nepobyl nijak dlouho a hned roku 1932 se vrátil do Prahy, což nejspíš souviselo s úmrtím jeho otce.

V hlavním městě však Hauff nakonec zůstal sám, protože jeho matka se po manželově smrti odstěhovala do Sedlce, kde měla domek po rodičích (č. p. 27).¹¹ Hauff tehdy plánoval získání doktorského titulu, leč rigorózní zkoušku stále odkládal. Kde v Praze bydlel, není jasné. Prameny se zmiňují o podnájmu u penzionované ředitelky školy Pavly Stachové na Cibulce, bohužel bez uvedení přesné adresy.¹² Nejednalo se však o stejné místo jako v předchozím období.¹³ Na živobytí si vydělával udělováním kondicí mladším studentům.

Často pobýval u matky v Sedlci, kde byli ve druhé polovině třicátých let a na počátku let čtyřicátých společně s bratry Jiřím a Vojtěchem členy

ochotnického spolku. Regionálnímu divadlu věnoval Václav Hauff pozornost i jako historik, což dokládá například jeho článek „Počátky ochotnického divadla v Sedlci“.¹⁴ Zároveň je u něho patrný celkový zájem o historii okolí Sedlce. V téže době si totiž vytvářel lístkový katalog obsahující záznamy o významných místech, šlechtických rodech a uměleckých památkách, který se dochoval jako součást citovaného vyšetřovacího spisu.¹⁵ Z jeho pozůstalosti byla v roce 2015 otištěna studie *O starém hřbitově v Sedlci*.¹⁶ Zdá se, že přinejmenším mimo Prahu se Hauff snažil zvýšit vážnost své osoby, jelikož používal doktorský titul, na nějž však bez složení rigorózní zkoušky neměl nárok.¹⁷

Po obsazení Československa německými vojsky setrval v Praze a jezdil za matkou do Sedlce. O tom, jak se v prvních válečných letech živil, neexistují žádné zprávy. Až roku 1943 vložil blíže nespecifikovaný kapitál do koncertní agentury Arte, sídlící v Maceškově paláci na Schwerinově třídě (dnes Vinohradská), a stal se jejím spolujednatel.¹⁸ Na rozdíl od předchozího období je známa i jeho adresa. Bydlel v ulici Nad Zámečkem 377¹⁹ na Cibulce.

Dalším doloženým momentem Hauffova osobního života je svatba s Marií Mosovou ze Stanětic na Domažlicku, která učila na ženské odborné škole v Plzni. Sňatek se ko-

nal 20. července 1944 v Kdyni, ale manželství se příliš nevydařilo, což jeho žena přičítala především stálému odloučení: [...] *ale pro okolnosti vnější, na naší vůli nezávislé, jsme ztroskotali. [...] Přeložení do Prahy, o něž jsem u ministerstva školství zažádala, jsem nedosáhla. Oddělené bydliště a nemožnost častějšího styku způsobily, že jsme si zůstali cizí a při krátkých vzájemných návštěvách nemohli jsme překlenouti jemné povahové rozpory. Při setkání docházelo k neshodám, výtčkáám a výstupům, a to i pro zcela drobné věci všedního života. [...] Rozvrat vrcholil, když manžel z místa svého bydliště se vzdálil, aniž by mně o sobě jakýchkoliv zpráv podal.*²⁰ Soužití skončilo rozvodem v roce 1946.

Z odbojáře konfidentem

Zásadní byly pro další osudy Václava Hauffa jeho postoje k německé okupační správě. Zprvu sice nebyl nijak aktivní, leč názory měl vyhraněné: *Počátek války zastihl mne ve stejné nenávisti k Němcům, jakou sdílela velká většina národa.*²¹ Podle svých slov se chtěl nějak zapojit do odboje a jeho první odbojové počiny je možné zaznamenat roku 1941, kdy ve spolupráci s poštovním úředníkem Karlem Kloubkem z Košíř sbíral peníze pro rodiny postižené perzekucí. Kloubek měl navíc kontakt na pplk. Josefa Růžičku z vojenské skupiny Obrana

9 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, životopis V. Hauffa ze 7. 9. 1945.

10 Tamtéž.

11 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, výpověď A. Ulrychové ze 4. 9. 1963.

12 Tamtéž, f. 305, sign. 305-652-4, životopis V. Hauffa ze 7. 9. 1945.

13 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, výpověď A. Ulrychové ze 4. 9. 1963.

14 HAUFF, Václav: Počátky ochotnického divadla v Sedlci. In: *Vltavské Proudny – čtrnáctideník pro zájmy Povltaví, Posázaví a Poberouní*, 1940, roč. 19, č. 10. Spolek rodáků z Netvořic a okolí, Praha 1940.

15 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, osobní vyšetřovací svazek.

16 HAUFF, Václav – KOFROŇ, Jiří – ŠINDELÁŘ, Jiří: *O starém hřbitově v Sedlci*. *Český Merán*, 2015, roč. 18. Město Sedlec-Prčice, Sedlec-Prčice 2015, s. 125-134.

17 PODZIMEK, Antonín: *Ochotnické divadlo v Sedlci – včetně soupisu členů a dále významnějšího repertoáru v letech 1863-1975*. *Český Merán*, 1998, č. 3. Město Sedlec-Prčice, Sedlec-Prčice 1998, s. 114, 118.

18 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, životopis V. Hauffa ze 7. 9. 1945.

19 NA, f. Policejní ředitelství Praha – pobytové přihlášky, Hauff Václav, nar. 1906.

20 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, zápis z rozvodového soudního řízení ze 4. 6. 1946.

21 Tamtéž, životopis V. Hauffa ze 7. 9. 1945.

národa,²² pro něhož se pozdější navázání spolupráce s Hauftem stalo osudným.²³

Zlom přineslo léto roku 1942. Na Václava Haufta se obrátil architekt Jaromír Tůma (Thůma), vedoucí odbojové skupiny, kterou převzal po popravě mjr. Jaroslava Rošického, a zapojil ho do příprav k obnově skupiny po vlně zatýkání.

S Hauftem se znali už z předválečných let, takže domluva proběhla bez problémů. Vystudovaný historik dostal s ohledem na své zkušenosti s psaním textů za úkol koncipovat zprávy do zahraničí, letáky a prohlášení. Jenže 8. března 1943 byl Tůma zatčen a 14. března si Gestapo přišlo i pro Haufta.²⁴

Následoval první výslech v Petchkově paláci a převoz do vazby na Pankráci. Příští dny trávil Václav Hauft mezi věznicí a sídlem pražského Gestapa, kde ho vyšetřoval kriminální tajemník Klünger (Klinger). Po necelých dvou týdnech dostal psychicky i fyzicky zlomený Hauft nabídku spolupráce s Gestapem. V případě nepřijetí hrozilo zatčení či likvidace jeho příbuzných. O dva dny později ji podepsal, čímž se z něho 27. března 1943 stal konfident s registračním číslem 170 a krycím jménem „Říha“.²⁵ Registrační údaje potvrdil během výslechu v roce 1945 konfident Gestapa Bohumil Siebert, podle něhož byly zapsány do knihy založené počátkem roku 1943 *dle důvěrnických listin označených V-personen und Zubringer*.²⁶

Při propuštění z vazby dostal Václav Hauft týdenní lhůtu na zotavenou s tím, že se po jejím uplynutí sám telefonicky přihlásí. Ve stanoveném termínu skutečně Klüngera

Jaroslav Rošický (19. 9. 1889 – 25. 6. 1942) bojoval v první světové válce jako rakouský důstojník v Rusku a Itálii. Po zranění a návratu do vlasti učil v Praze na vojenské kadetce. Tehdy se zapojil do Maffie a začal podporovat vznik samostatného Československa. Za druhé světové války vedl odbojovou skupinu napojenou na organizaci Kapitán Nemo. V červnu 1942 byl zatčen Gestapem a posléze byl spolu se svým synem, atletem Evženem Rošickým (15. 10. 1914 – 25. 6. 1942), popraven na Kobylišké stělnici.

Foto: Jaroslav Rošický v říjnu 1918; volné dílo

kontaktoval a na schůzce, která proběhla v Kinského zahradě, dostal první konkrétní úkol. Měl navštívit úředníka pražského magistrátu Hejtmánka, který pracoval v kanceláři civilní protivzdušné obrany v Jakubské ulici na Starém Městě, a prověřit jeho ochotu zapojit se do protiněmeckého hnutí.²⁷ Netušil, že Hejtmánek je také agentem Gestapa a má zkontrolovat, jestli nový spolupracovník plní zadané úkoly. Hauftovo konání směřovalo ke znovuoobnově rozprášené skupiny, s jejíž pomocí by pronikal hlouběji do struktury odboje.

Později tyto události hodnotil jako nejsmutnější období svého života. S nacisty údajně spolupracoval jen naoko a snažil se nikomu neuškodit.²⁸ Poválečné výpovědi dalších odbojářů i zatčených příslušníků Gestapa k letům 1943–1945 však hovoří o opaku. Je zřejmé, že se z Haufta stal výkonný agent-provokatér, což opět doložil Bohumil Siebert: *Vím určitě, že byl konfidentem, neboť vyhledával sám určité případy, které hlásil do stavu*.²⁹ To, že možná konal proti svému vnitřnímu přesvědčení, Václava Haufta

nezbavuje viny. Čeho se tedy dopustil? V rámci znovuoobnovené činnosti odbojové skupiny navazoval kontakty s dalšími odbojáři a vzápětí o tom informoval Gestapo. Podílel se tak na rozkrývání a likvidaci protiněmeckého odporu, jelikož na základě jeho udání pravidelně docházelo k zatýkání. Paradoxně tím však alespoň po určitý čas chránil své nejbližší spolupracovníky, protože je potřeboval jako důvěryhodné krytí.

Z případů, na nichž se Hauft podílel, byla nejvýznamnější akce týkající se již zmíněného pplk. Růžičky, s nímž se znal už z doby před zatčením na jaře roku 1943. Přesně podle zadání s ním navázal spolupráci, v jejímž důsledku Růžička zemřel v terezínských věznicích. Nic netušící podplukovník se navíc vlastně podílel na pádu třetí garnitury Obrany národy včetně zatčení generála Zdeňka Nováka (1891–1988) v červnu 1944. Přivedl jej totiž jako spolehlivého Čecha mezi své kolegy, čehož Hauft využil a pokusil se na skupinu napojit dalšího důležitého agenta Gestapa Adolfa Horáka, člena britského vý-

22 ABS, f. Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky (dále jen 302), sign. 302-378-21, výpověď F. Smělého z 3. 7. 1945.

23 Tamtéž, f. 305, sign. 305-652-4, protokol s V. Hauftem z 8. 4. 1946.

24 Tamtéž, životopis V. Haufta ze 7. 9. 1945.

25 Tamtéž, protokol s V. Hauftem z 8. 4. 1946.

26 ABS, f. 305, sign. 305-595-3, protokol s B. Siebertem z 19. 12. 1945.

27 Tamtéž, sign. 305-652-4, protokol s V. Hauftem z 8. 4. 1946.

28 Tamtéž, sign. 305-652-4, životopis V. Haufta ze 7. 9. 1945.

29 Tamtéž, protokol s B. Siebertem z 24. 7. 1945.

sadku Sulphur, který po dopadení začal spolupracovat s Němci.³⁰

Podle výpovědi Františka Smělého z roku 1945 byl Horák odbojáři odhalen jako konfident, ale na záchranu už bylo pozdě: *Mezitím však zjistil gen. Novák prostřednictvím dr. Meisnera, za okupace zaměst[naného] na policii zde v Praze (nyní opět v Plzni), že Horák je skutečně parašutista, ale byv Gestapem chycen, pracuje nyní s Gestapem. To bylo asi 20. 6. [19]44. Sdělili jsme toto zjištění i Hauptovi (Hauftovi – pozn. autora), avšak s podmínkou, že se o tom Horák nesmí dozvědět. Haupt to slíbil, 23. 6. však byli jsme všichni zatčeni (gen. Novák byl zatčen již 22. 6. 1944 – pozn. autora) a na Gestapu věděli vše, co jsme o tomto případu mluvili, i to, že jsme měli v úmyslu Horáka odstranit násilím. Kromě toho viděli jsme, že má Gestapo zcela přesné vědomosti o všem, o čem jsme mluvili v přítomnosti Hauptově.*³¹ Citované informace současně potvrzují i výpovědi příslušníků pražského Gestapa: *Plk. Růžička, to bylo pozorování v r. 1942 [...]. Příklad později byl zaražen a znovu zpracován taj[emníkem] Gestapa Klingermem, na kterém pracoval Hauff.*³² Přes drobné nepřesnosti (hodnost J. Růžičky a jméno tajemníka Gestapa) jde o dostatečnou verifikaci výše popsaných informací.

Činnost konfidenta Václava Hauffa nezasáhla jen vojenský odboj. Měl podíl také na zatčení a smrti významného prvorepublikového právníka JUDr. Emila Pavla Lányho (1879–1945) i jeho syna, soudce JUDr. Emila Karla Lányho (1908–1945). Scénář byl v podstatě stejný jako v případě Obrany národa, jen bez zapojení Adolfa Horáka. Hauff se zúčastnil ilegálního jednání s JUDr. Lánym ml.

Adolf Horák (16. 5. 1908 – 1. 3. 1945) odešel začátkem března 1940 z protektorátu a přes Maďarsko a Sýrii se dostal do Francie, kde byl v Agde 17. dubna 1940 prezentován do československé zahraniční armády. Bojů o Francii se nezúčastnil a 7. července 1940 byl evakuován do Anglie. V letech 1942–1943 prodělal základní sabotážní kurz, parakurz, šifrovací a zvláštní přípravu, konspirační výcvik s následným konspiračním cvičením, dále pak kurzy spojovací a střelecký a spojovací a šifrovací. V září 1943 následovalo spojovací cvičení a 15. října 1943 odletl na Maltu. Dne 25. prosince 1943 se po dvou nezdařených pokusech o výsadek přesunul do Itálie. Společně s Oldřichem Jankem seskočili 9. dubna 1944 u Všetat. Na kontaktních adresách se jim nepodařilo se uchytit a 20. dubna byl Horák zatčen četníky. Na Gestapu vypověděl vše, co věděl o organizaci výcviku a úkolech dalších skupin, prozradil šifrovací klíč a zároveň přislíbil spolupráci. Podílel se mimo jiné na likvidaci výsadku Chalk a dopadení npor. Vítězslava Lepaříka z výsadku Glucinium. Gestapu se pokusil uniknout útekem na Slovensko. Jeho plán byl ale odhalen, proto byl v říjnu 1944 uvězněn na Pankráci a poté převezen do Terezína, kde byl 1. března 1945 zastřelen.

ohledně organizace vězeňství v případě převratu a nedlouho poté byli oba právníci zatčeni. Další zúčastněný, státní zástupce JUDr. Alexandr Faltys, po návratu z vězení v Terezíně potvrdil, že Gestapo znalo při výsledních údaje, o nichž věděl jen Václav Hauff.³³ Ještě důrazněji tyto skutečnosti doložilo další svědectví: *Prohlašuji, že K. Kloubek mi potvrdil, že Hauff navázal po svém propuštění styky s Dr. E. Lánym a že o jeho práci podal zprávu Gestapu, tedy ho zradil.*³⁴ Nejen odbojáři, ale i po válce vyslychaní pracovníci Gestapa se shodovali, že Hauff měl podíl na zatčení Lányových: *Druhý případ, který Hauff zradil, týká se Dr. Lányho a jeho syna Emila Lányho.*³⁵

Také kauza rodiny Lányových měla tragický konec, byť se oba zatčení v podstatě dožili konce války. JUDr. E. Lány st. zahynul po útoku německého hloubkového letce, když 5. května 1945 opouštěl pankráckou věznici. Jeho syn se v Terezíně nakazil tyfem a zemřel po operaci v pražské nemocnici v srpnu 1945.³⁶

To, jak byl Václav Hauff pro Gestapo užitečný, dokládá fakt, že v roce 1944 dostal za své zásluhy byt po popravených manželech Rešlových v Doudlebské ulici č. 2 v Praze na Pankráci. U ostatních obyvatel domu to vzbudilo podezření: *Bylo nám to nápadné a v okolí se říkalo, že je to snad Němec, že by jinak byt nedostal.*³⁷ Zdá se však, že Hauff dokázal vystupovat velmi důvěryhodně: *On sám se choval jako dobrý Čech, takže jsme mu po čase úplně důvěřovali. Říkal nám též, že byl asi čtyři měsíce vězněn Gestapem.*³⁸

S blížícím se koncem války dospěl tajemník Klünger k přesvědčení, že je nejvyšší čas pozatýkat Hauffovy nejbližší spolupracovníky z odboje. Jako záminka posloužily přípravy k navázání spojení s československou vládou v Košicích za pomoci kurýrů. Aby na udavače nepadlo podezření, byl Hauff v dubnu 1945 také zajištěn, ale na rozdíl od ostatních došlo zakrátko k jeho propuštění s doporučením, aby co nejdříve zmizel z Prahy. To Hauff také učinil, takže po osvobození Československa byl neznámý a bylo po

30 ABS, f. 302, sign. 302-378-21, výpověď F. Smělého z 3. 7. 1945.

31 Tamtéž.

32 ABS, f. 305, sign. 305-595-3, protokol s B. Siebertem z 19. 12. 1945.

33 Tamtéž, sign. 305-652-4, výpověď Fr. Jeníčka ze 7. 9. 1945.

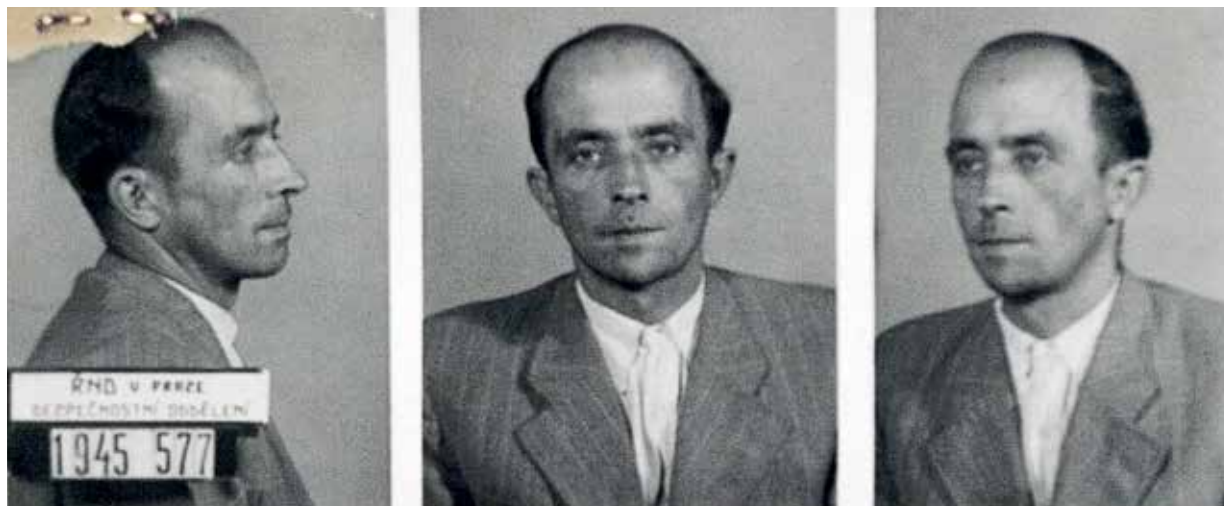
34 Tamtéž, prohlášení poštovního adjunkta Jarosl. Krajtla ze 4. 9. 1945.

35 Tamtéž, protokol s B. Siebertem z 24. 7. 1945.

36 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, výpověď Fr. Jeníčka ze 7. 9. 1945.

37 Tamtéž, f. 302, sign. 302-378-21, výpověď R. Kánské z 8. 8. 1945.

38 Tamtéž.

Václav Hauft po zatčení

Foto: NA

něm vyhlášeno pátrání uveřejněné v kriminálním věstníku i v rozhlase, jelikož se začaly hromadit důkazy o jeho spolupráci s Němci.³⁹

Osmnáct let na útěku

Až v červenci 1945 příslušníci stanice Národní bezpečnosti objevili Haufta u matky v Sedlci. Přes žádost nadřízených úřadů o jeho zatčení kvůli podezření z kolaborace tehdy ještě zůstal na svobodě: *Od jeho zatčení bylo upuštěno, neb v daném případě se snad jedná o nějakou mstu.*⁴⁰ Tento krok doplnilo i zdůvodnění – Václav Hauft měl jako odbojář vězněný Gestapem dobrou pověst a navíc se chystal na pohřeb nedávno zesnulého bratra Jiřího, pročež postučil slib, že sám později podá vysvětlení na policejním ředitelství v Praze.

Už se však nepřihlásil a byl zatčen až 5. srpna 1945 v Náchodě.⁴¹ Obratem byl předán do vazby ředitelství Ná-

Dekret presidenta republiky č. 16/1945 Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, § 11: *Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky ve službách nebo v zájmu nepřítele, nebo využívaje situace přivoděné nepřátelskou okupací jiného pro nějakou skutečnou nebo vymyšlenou činnost udal, trestá se za zločin těžkým žalářem od pěti do deseti let. Zavínil-li však udavač svým udáním ztrátu svobody československého občana, trestá se těžkým žalářem od deseti do dvaceti let. Mělo-li udání za přímý nebo nepřímý následek ztrátu svobody většího počtu lidí nebo těžkou újmu na zdraví, trestá se doživotním žalářem, mělo-li za následek něčí smrt, trestá se smrtí.*

rodní bezpečnosti v pražské Bartolomějské ulici, kde strávil řadu měsíců, během nichž se proti němu scházely důkazy a trestní oznámení. Hauft jakožto vzdělaný člověk musel dobře vědět, že mu na základě malého retribučního dekretu hrozí trest smrti, kterému by s největší pravděpodobností neunikl. Využil proto vhodné příležitosti, když byl vyveden na práci ven, a 12. dubna 1946 z vyšetřovací vazby uprchl.⁴² Týden strávil v lesích poblíž Uhříněvsi a poté došel k matce do Sedlce, kde se ukrýval následující osmnáct let (!).⁴³

Bezpečnostní orgány po něm zprvu pátraly, leč neúspěšně. Předpokládaly proto, že utekl do zahraničí, a veškeré snahy o jeho zatčení přerušily. Ostatně i jeho příbuzní v Sedlci byli přesvědčeni, že v roce 1946 emigroval.⁴⁴

Je až neuvěřitelné, jak dlouho se dařilo ukrývání Václava Haufta v Sedlci tajit, i když mu samozřejmě mnohokrát hrozilo prozrazení. Pozornost okolí budilo třeba to, že jeho matka pravidelně kupovala cigarety, ačkoliv sama nekouřila.⁴⁵ Od toho už byl jen krůček, aby se o ni začal zajímat nějaký zvědavější soused...

39 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, výpovědi k činnosti V. Haufta z let 1945 a 1946.

40 Tamtéž, informace stanice Národní bezpečnosti Sedlec z 20. 7. 1945.

41 Tamtéž, zpráva policejního ředitelství v Náchodě z 6. 8. 1945.

42 ABS, f. 305, sign. 305-652-4, zpráva o případu V. Haufta z 30. 6. 1965.

43 Tamtéž, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, zpráva o zjištění pobytu V. Haufta z 22. 8. 1963.

44 Tamtéž, výpověď A. Ulrychové ze 4. 9. 1963.

45 Archiv autora, vzpomínky Pavla Krále, místostarosty města Sedlec-Prčice, zaznamenané regionálním historikem Antonínem Podzimkem v lednu 2018.

Zatčení

Prozrazení ale nakonec zapříčinil špatný zdravotní stav Haufta i jeho matky, která měla v roce 1963 závažné problémy vyžadující pravidelnou péči. Těchto povinností se zhostili příbuzní nejpozději během května uvedeného roku a přitom zjistili, že v domě se ukrývá její syn. Ten po celou dobu žil téměř výhradně uvnitř domu a „na vzduch“ vycházel jen občas v nočních hodinách, což se na něm také podepsalo: *Poznala jsem ho hned přesto, že byl vyhublý, sešlý a zestárlý...*⁴⁶

Příbuzní ze Sedlce ho chtěli přimět k tomu, aby se sám dobrovolně přihlásil úřadům, ale on tehdy zřejmě naposludny zapojil veškeré své přesvědčovací schopnosti, čímž dosáhl odložení osudového rozhodnutí s tím, že nebude komplikovat poslední dny života tehdy již velmi těžce nemocné matce. Na začátku srpna 1963 Berta Hauftová skutečně zemřela. I když bylo domluveno, že ihned po pohřbu se sám udá, začal tento krok znovu odkládat. Situace se ale postupně stávala kritickou. Jednak celé následující dva týdny kvůli nedostatku potravin skoro nejedl a pil jen černou kávu, jednak mu stresová situace přivodila infarkt, jak vyplývá z výpovědi jeho sestřenic Anny Ulrychové (roz. Fárové): [...] *po pohřbu, kdy jsem jej našla zničeného, kdy si nařikal na srdce, dýchání a levou ruku, že nemůže již vůbec spát. Protože za tohoto stavu nebyl schopen jít na bezpečnost, požádal mě, abych jej na bezpečnosti ohlásila.*⁴⁷ Hauff se tak

vydal policejním orgánům proto, že potřeboval lékařskou pomoc, nikoliv aby dostal svému slibu.

Rovněž hlášení Veřejné bezpečnosti (VB) o zjištění pobytu Václava Haufta v Sedlci na rozdíl od předchozí citace naznačuje, že původní domluva směřovala primárně k zajištění návštěvy lékaře. Anna Ulrychová totiž 22. srpna 1963 v podvečer navštívila okrskového zmocněnce VB npor. Čejdíka teprve po opakovaném neúspěšném pokusu zajistit pomoc na zdravotním středisku. Během kratší rozmluvy mu objasnila podstatu problému a vypravili se společně zpět do domu, kde se Hauff ukrýval. Ten si nejprve myslel, že přišel doktor, nicméně ani nastala situace ho nijak nevyvedla z míry, jelikož nejspíš podlehl apatii: *Při tomto rozhovoru uvedl, že už má život za sebou, že je mu všechno jedno...*⁴⁸

Při prvním informativním výsledku po zatčení Hauffa doznal svoji činnost ve prospěch Gestapa, stručně shrnul okolnosti útěku i dlouholetého ukrývání, ale další spolupráci s úřady podmiňoval zajištěním okamžité lékařské pomoci kvůli nepolevujícím bolestem. V tomto ohledu mu v Sedlci vyhověli, avšak přivolaný MUDr. Bouček jeho reálný zdravotní stav podcenil, když podle něj *nevyžadoval okamžité převezení do nemocniční léčby ani jiný zásah s tím, že se jedná o zeslábnost, která se nechá odstraniti jídlem.*⁴⁹ Hauff souhlasil s tím, že podrobnější vyšetření bude provedeno až druhý den, načež jej převzalo okresní oddělení ministerstva vnitra (MV) v Benešově.

Jestli ho 23. srpna opravdu vyšetřil další lékař, není jasné. Zřejmé je tak jen převoz zatčeného na Krajskou správu MV v Praze, kde znovu bez větších potíží přiznal své válečné viny. Na základě zjištěných skutečností proti němu bylo vzneseno obvinění z obecného ohrožení, takže mu i v šedesátých letech znovu hrozil trest smrti.⁵⁰ V té době však už byl smířen se svým osudem a své činy z doby okupace pravděpodobně těžce nesl.⁵¹ Krajská prokuratura v Praze na něho uvalila vazbu, kterou od začátku vykonával ve vězeňské nemocnici na Pankráci, kam byl převezen kvůli rekonvalescenci. Jeho zesláblý organismus ale nevydržel a Haupt 25. srpna 1963 v půl druhé ráno zemřel.⁵² Pitva provedená v Ústavu soudního lékařství v Praze prokázala, že hlavním důvodem smrti bylo akutní srdeční selhání v důsledku infarktu myokardu.⁵³

Místo posledního odpočinku Václava Haufta se nepodařilo zjistit. Na základě souhlasu Krajské prokuratury měly být jeho ostatky vydány příbuzným,⁵⁴ což se však ještě v roce 1963 nedělo automaticky a někdo o toto svolení musel požádat. Doklad o jejich předání pozůstalým ale chybí. Navíc úmrtní matrika potvrzuje jen pohřeb žehem ve strašnickém krematoriu 31. srpna 1963.⁵⁵ Upřesnění nepřineslo ani pátrání v Sedlci, kde několik týdnů před smrtí Václava Haufta uložili k poslednímu odpočinku jeho matku. Je proto možné, že si urnu nakonec nikdo nevyzvedl, takže byla převezena do úložiště v pankrácké věznici a následně zlikvidována.

46 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, výpověď A. Ulrychové ze 4. 9. 1963.

47 Tamtéž.

48 ABS, sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, hlášení okrsku VB Sedlec-Prčice II z 22. 8. 1963.

49 Tamtéž.

50 Byl obviněn podle § 179, odst. 1 a 3, písm. a, b trestního zákona.

51 ABS, f. sb. V-MV, vyšetřovací spis a. č. V-5014 MV, protokol o výsledku obviněného z 23. 8. 1963.

52 Tamtéž, list o prohlídce mrtvého z 25. 8. 1963.

53 Tamtéž, předběžné sdělení o výsledku pitvy z 26. 8. 1963.

54 Tamtéž, souhlas Krajské prokuratury v Praze z 27. 8. 1963.

55 Úřad městské části Praha 4, oddělení matrik, knihy úmrtí, sv. I/2, roč. 1963, s. 6., poř. č. 11.